

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Suferința ca pedagog.

Un oaspe pe care nu-l pofteste nimenea și carele totuși intră așa pe neștiute adeseori în casele noastre este suferința. Cu toții ne ferim ca de foc de acest neplăcut sentiment, care cu acele lui veninoase ne îndurerează trupul și sufletul deopotrivă și totuși fără dânsul, fără durere, ființa noastră omenească nu s'ar mai putea elibera niciodată din lanțurile instinctelor și nu ar mai fi în stare să se avânte la tot mai frumoase înălțimi de cugetare și simțire. »Mii de oameni capacitați, zice un mare cunoscător de viață, s'au pierdut fără nici un folos pentru omenime, chiar pentru că nu au avut să lupte cu piedeci și greutăți mari cari să le fi trezit puterile din somnolență și să-i fi stimulat la activitate. Luați doi pomișori de stejar și pe unul sădiți-l deosebit pe un muște, iară pe celalalt în mijlocul unei păduri dese, și observați-le cu atențiune creșterea. Pomișorul răznit este expus la toate vijeliile și pentru aceea își răspândește rădăcinile în toate părțile, încleștează stâncile cu ele și le trimite adânc în pământ. Și rădăcina cea mai mică își dă silința să întărească bine uriașul de mai târziu de parcă ar prevedea lupta cea mare ce va avea pomișorul să o deie cu elementele. Creșterea lui dela pământ în sus stagnează pe o vreme, dară în timpul acesta pomișorul își concentrează toată energia în jos pentru a cuprinde cu rădăcinile o stâncă mare și a deveni astfel sigur contra vânturilor. După munca aceasta în jos apoi crește mândru în sus, ne mai temându-se nici de uragane. Vânturile pot să sufle ori cât de sălbatic printre ramurile lui, căci și-au găsit omul, dânsesele nu pot să-i facă alta decât să-i întărească și să-i oțălească toate fibrele dela coaje până la măduvă. Și acum priviți stejărelul din mijlocul pădurii, el crește la adăpost slab și simțitor, el nu se întărește la rădăcini — ce e lucru de căpetenie — fiindcă îl apără pomii vecini¹⁾ Și cum e cu pomii, așa e și cu oamenii.

Nu pe fiștecarele dintre oameni l-a înzestrat soarta cu destule mijloace materiale, ca să poată cerceta, fără a fi maltratată de grijile existenței,

instituțiunile de creștere și cultură, pentru aceea s'a îngrijit bunul D-zeu de un modest și neobosit învățător carele să între și în cea din urmă colibă și să deie și acolo povești de înțelepciune. Acest mare învățător și educator gratuit al omenimei este suferința, căreia pentru binefacerile ei îi aducem ca daruri, tristețea și lacrimi. Să ne gândim numai ce s'ar alege de aceea mulțime mare de oameni, care fiind sărmană trece cu grabă mare prin școală și apoi își închină întreaga viața luptei pentru existență cum s'ar durifica și îndobitoci dacă durerea nu le-ar mai bate la ușe și nu le-ar înmuia inimile. Pentru că să nu ne facem iluzii, efectul predicilor noastre ori cât ar fi ele de iscusite, să pierde degrabă în sufletul mulțimei ca stropii de ploaie bogată în pământul uscat, loviturile de ciocan greu ale sorții, sunt mijloacele cari scot schintea de nobleță din sufletul mulțimei sure. De multeori la oamenii cei mai neglijați la suprafață află cele mai frumoase sentimente, de aici isvorește mila și iubirea mai curată, fiindcă pe aici și-a purtat mai adeseori suferința grapele de fier. Săracul chinuit de multeori de foame îi întinde flămândului cerșitor bucata de pâine cu adevărată și neprefăcută milă și bunătate. Cele mai calde și mai alinătoare cuvinte de mângăere din gura săracilor și nefericiților iese.

Dară suferința nu ciselează numai sufletul săracilor și al necultivaților prin școli, ci și inima bogăților. La câtă cruditate, îngâmfare și nesimțire ar duce averiile și rangurile, dacă nu ar intra suferința și în palatele pompoase împodobite cu candelabre de aur și covoare prețioase. Favorizații sorții fără suferință nu ar mai simți nici odată că și dânsii sunt oameni slabi și supuși loviturilor sorții ca și cerșitorii din urmă. În fața suferinței însă și ei trebuie să se proștearnă muți și neputincioși și inima lor devine așa de omenească și ochii lor pornesc să lăcrimeze. De fapt numai suferința clădește cel mai veritabil pod de trecere dela o clasă socială la alta, numai suferința face ca domnul și sluga, bogatul și săracul, împăratul și ostașul să se simtă una.

Caritatea, acest nobil sentiment, care a ridicat atâtea instituțiuni umane și creștinești a răsărit din suferințe. Suferințele au produs iubi-

¹⁾ Swett Marden, Der Sieg im Lebenskampf p. 61 și 68.

rea și înfrățirea între oameni, suferința a fost în toate timpurile acel mijloc binecuvântat, care a curățit sufletele oamenilor de josnicie și egoism.

Vechii greci, când bunăstarea și cultura lor eră la culme, priveau cu cea mai mare plăcere tragediile, cari arătau în formă artistică ce schimbăcioasă este soarta omului.

Din suferințele închipuite pe scenă trăgeau învățături adânci pentru viața reală acești meșteri ai vieții. Tragicul dramelor le curăță sufletele de boalele ce le aduc cu sine bunăstarea și cultura.

Suferința însă nu a păzit omenimea numai de o desăvârșită stricăciune morală, ci dânsa a fost totodată și cel mai puternic izvor al culturii omenestii. Toți aleșii omenimei, savanți, poeți, descoperitori, au pornit pe drumul lor de muncă de subsuoară cu mizeria, și cine știe, dacă nu i-ar fi bătut încontinuu valurile turbate ale sărăciei și nu i-ar fi gonit tot înainte fără răgaz, dacă nu și-ar fi ajuns acești aleși ținta vieții lor.

Cine știe dacă s'ar fi ales din mai marii omenimei aceea ce s'au ales, în caz că bunul D-zeu prin încetarea suferințelor și oferirea de bunuri materiale le-ar fi creiat pentru totdeauna puncte de odihnă. Lui Homer i-a luat D-zeu ochii, lui Beethoven și lui Eminescu al nostru le-a pus D-zeu după cap sărăcia, dar e întrebare că oare fără de aceste suferințe sufletele lor ar fi putut să scape tefere de ispitele vieții și să sboare libere nelegate de nici o postlă pământească.

Suferința este deci cea mai mare putere de elevare morală și intelectuală și pentru aceasta o trimite D-zeu »la vreme« prestea oameni ca să-i ferească de moartea sufletească care involvează în sine și pe cea trupească.

Suferința este ca vântul; rupe tot ce-i putred și întărește tot ce-i sănătos. Atitudinea față de suferință ne arată puterea de viață a unui popor, ca și pe a unui individ.

Iată ce zice un profesor german despre suferințele provocate de războiu: »Înainte am avut bolnavi de nervi, oameni cari trăiau numai plăcerilor și agoniseli celor materiale, dar deodată veni războiul ca un uragan care desrădăcinează pomi, descoperă case, biciuește valurile și periclitează viața, peste toată țara. Dară uraganul acestu, războiul, nimicește tot ce e veșted, cu biciu de foc scoate sufletele din moleșală și trezește în ele puteri de muncă și apărare. Uraganul acesta, războiul a purificat sufletele și le-a oțelit rodind în toate păturile sociale ale poporului german jertfirea de sine, religiozitate, disciplină și abnegațiune«. Și ce e mai curios acest profesor crede că poporul său nu prin arme, ci

prin renașterea morală provocată de războiu și suferințe va trebui să învingă pe toți dușmanii.²⁾

Iată deci un exemplu real cum se ridică unul dintre cele mai puternice popoare prin suferință.

D-zeu trimite suferințe grele peste popoare și indivizi și fericiți vor fi aceștia dacă vor ști să prefacă suferința lor în muncă și lumină.

Succesul și fericirea îmbeată omul și-l fac superficial, pe când perderile și suferința îl coc și-l adăncesc zice pedagogul Foerster.

g.

Moartea

în păgânism și în creștinism.

»Din pământ ești și în pământ te vei reîntoarce«, a fost sentința rostită de Dumnezeu după căderea omului, deci vieța pământească să finește, omul să discompune, moare. De aceasta moarte pur materială, — în lipsa vre-unei cunoștinți sigure și clare despre vieța vecinică, în care omul poate avea parte de adevărata fericire, — purtau popoarele păgâne, stoarse de puterile fizice prin o viețuire rafinată și moleșitoare, o frică grozavă și continuă, pentru că în ea vedeau pe cel mai neînduplecat vrășmaș al plăcerilor lor pământești. Vieța cea mai senină și fericită încă e o dramă — ziceau ei, — pentru că să termină în dureri, frică și moarte. Germenul morții e sădit în om și cu fiește care zi, el crește și înfloreste; tot pasul ne apropie mai mult de ea, toate eările duc la moarte. Cu o putere căreia nu i-se poate opune nimeni, îl răpește pe om mai aproape, tot mai aproape de mormânt. Și dacă i-a sosit ora, și cel mai curajos e cuprins de frică, căci trebuie să plece singur și fără soți cătră mormântul din care numai întunerecul morții și deșertul discompunerii îl întimpină. »Horribilis ille dies« — zice Cicero — despre ora morții. Frica aceasta de moarte ne clarifică mai cu seamă acea adânc tragică notă, ce străbate întreaga vieță religioasă a grecilor antici, acea conștiință atât de chinuitoare pentru ei, care chiar și în haosul orgiilor le este vie, că toată strălucirea de pe pământ se va stinge, că întreaga aceasta lume frumoasă a aparenței va dispărea odată; aceasta frică a morții ne face să înțelegem acea melancolie, care ca o otravă dulce străbate cele mai escelente opere ale elinilor, în cari farmecul și vioiciunea ni-se par că sunt împăiengenite de durerea sfârșitului sigur. Insuși șagălnicul Anacreon în bucuria sa pentru plăcerile lumestii, nu-și poate retăcea groaza ce o are de moarte;

²⁾ Vezi broșura Prof. Dr. O. Binswanger, Die seelischen Wirkungen des Krieges.

iar despre Lucretius zice un scriitor german: »Poetul, care luptă în contra fricii de moarte, nu se poate subtrage el însuși dela ea. Ghimpele morții pe care voiă să-l nimicească, eră adânc înfipt și în însași inima lui. Voluptatea vieții, bucuria și plăcerea pe cari le căută, puteă să le căștige și asigure numai prin cugetul la scurțimea și debilitatea vieții și prin cugetul la vecinicia neexistenței în moarte. Lucretius, glasul viu și adevărat al nenorocitelor sale timpuri, ne dă să înțelegem setea ce o simțea omenimea după ceasul mântuirii, și a acelei învingeri a morții, pe care a arătat-o cu cuvinte solemne apostolul.«¹⁾

E cert, că religiunile vechi nutreau și ele credința într'o continuitate a vieții și după moarte, dar ideea despre acea continuitate eră atât de lumească și materială, încât cugetătorii mai de seamă o luau în răs. La rândul său filosofia păgână încă s'a străduit prin cei mai de seamă reprezentanți ai ei, să arunce o rază de lumină asupra acelor ce urmează după moartea pământescă, dar n'a ajuns la nimic sigur și sta-tornic, pentru că mormântul a rămas pentru ea mut, iar experiența că corpul omenesc se preface în putreziciune și praf, a clătinat toate teoriile ei.

Eră de lipsă o autoritate supraomenească care să descopere ce urmează după moartea trupului, trebuia ca cineva să se scoale din mormânt și se învie din morți, pentru ca omenimea să primească convingerea, certitudinea, că este nemurire, în care omul poate avea parte de cea mai mare și adevărată fericire și că deci moartea materială pământescă nu frică, ci bucurie trebuie să ne procure. Și după o îndelungată așteptare a omenimei, s'a ivit în fine Messia, Isus Hristos întemeietorul creștinismului, care prin învierea sa din morți a arătat omenimei, că moartea nu e absolută, învățându-ne totodată, că după moartea trupului, sufletul — principala parte constitutivă a omului, — va intra într'o nouă lume, într'o nouă viață, în lumea și viața cerească, în care se va împărtăși, după merit, de adevărata și vecinica fericire. Deci cugetându-ne la moartea lui Isus, la învierea și învățătura lui, putem zice, că crucea, semnul speranțelor noastre nemuritoare de pe lugubrul nostru mormânt, e aceea ce alungă frica de moarte, și dă orei celei din urmă strălucire cerească. Marele predicator Segneri asistând la înmormântarea unui preot, când pământul a acoperit pe cel mort și i-se înfigea la căpătâi crucea, și-a terminat cuvântarea funebră cu cuvintele: și acum bucură-te frate Paul, căci a sosit timpul, când încetezi de a mai greși lui D-zeu.

Moartea, despre care învață religiunea creștină că e urmarea păcatului strămoșesc, că prin ea

creștinul nu numai se mântuește de suferințele, primejdiile și ispitele lumii pământești, ci că prin ea intră în viața vecinică, — ce-i drept nu a fost înlăturată prin cruce, dar a fost învinsă; mormântul tot îl așteaptă pe om, dar prin întunerecul lui, licăresc razele fericirii vecinice. »Eu sunt învierea și viața — zice Isus: — iar cine crede în El (în Isus), va avea viața vecinică (Ioan 3, 36).

Și apoi: Pretinul nostru Lazar, nu a murit, el doarme numai (Ioan 11, 11). Ce alta ne pot învăța aceste cuvinte ale Mântuitorului, decât, că nici morții nostri nu au murit, nu s'au discompus pe vecie, ei dorm numai, și tot ce a fost mare, nobil și sfânt în ei, nu a dispărut, nu a murit, ci va exista în veci. El va învia — zice despre Lazar, — iar apoi la II Corinteni 5, 17 cetim: »deci de este cineva în Hristos, este făptură nouă, cele vechi au trecut, *iată toate s'au făcut nouă*«. Deci chiar trupul, sclavul și organul spiritului, încă va avea parte din nemurire. Astfel e viața aceasta pământescă mai mult o pregătire pentru cea cerească, conducând moartea pe cel mântuit la splendoarea ce va se vie; și deci tuturor celorce cred, nu le poate inspira moartea frica, care o aveau popoarele păgâne, ci numai bucuria plină de setea fericirii celei eterne.

Primiți în casa Părintelui ceresc (Ioan 14, 2) în care sunt multe locașuri, nu vom fi existențe în chip de umbră, întunecoase și posomorite, cum credeau elinii, nici vom avea parte de o continuare materială a vieții și a plăcerilor pământești, cum aflăm aceasta credință în miturile popoarelor păgâne, nu o existență fără de conținut cu o simplă negare a morții, cum o aflăm la unii filosofi păgâni, ci vom avea parte de o viață plină, întreagă și vecinică, în comunitate continuă și binecuvântată cu Acela, care e izvorul și principiul vieții și al fericirii.

G. Popoviciu.

Cuvântare funebrală.

(La înmormântarea unei mame).

Jalnici ascultători!

Fie un lucru cât de mic și neînsemnat pe lumea aceasta, dacă l-ai avut în drag, îți pare rău să te despartă de dânsul. Fie o casă cât de mică, cât de sărmană, cât de așezată la loc pustiu, dară dacă ai petrecut o viață întreagă într'ansa, nu ai schimba-o ușor nici cu niște palate de aur. Ființele și locurile între cari a trăit omul ti leagă sufletul cu niște fire nevăzute dar foarte puternice, de aceea la ori ce pierdere, la orice despărțire inima omenească să întristează și să umple de dureri. Cea mai mare pierdere și cea mai grozavă despărțire pe pământ, este moartea, jalniciei mei ascultători! »Vai câtă nevoie are sufletul despărțindu-se de trup! Vai câtă lacrimăază atunci, și nu este

¹⁾ Reisacker: Der Todesgedanke bei den Griechen.

cine să-l miluiască pe dânsul! cătră Ingeri ridicându-și ochii, fără lucru se roagă, cătră oameni mânia întinzându-și, nu are cine să-i ajute" așa zice o frumoasă și duioasă cântare bisericască, voind să ne arate nouă celor vii, cu câtă tristeță și cu cât greumânt să despart muribunzii de viața aceasta.

Și celor mai netrebnici le pare rău să moară, dar cu cât mai vărtos celor buni, cari au prețuit viața, cari au folosit-o așa de bine și așa de înțelept pentru sine și pentru ai săi.

Zadarnic ne sbatem și plângem căci bunul D-zeu așa a binevoit a hotărî, că omul ori cât ar fi el de bun, de onest, de temător de rele, ori cât ar chema în ajutor știința omenească la urmă totuși trebuie să se despartă de aceea ce a iubit cu toată puterea sufletului său, de viață, și să moară. Bunul D-zeu așa a întemeiat rostul lumii acesteia că omul într'o bună zi este silit să zică adio soțului și copiilor săi și să părăsească într'o singură clipă toate bunătățile pământești, case, ranguri, averi pe cari le-a agonisit cu trudă și chinuri grele o viață întreagă.

Uitați-vă jalnici ascultători cum se usucă și pomii cei buni la o vreme ca și cei răi. Din ce rodește un pom mai tare din ce slăbește mai mult, din ce să împodobeste mai frumos întinzându-și ramurile maiestos în toate părțile, din ce să apropie mai mult de moarte. Rădăcinile istovite de muncă și de vifore într'o bună zi poenesc și pomul cade la pământ.

Ca un pom frumos și roditor, care a dat multe fructe bune a fost răposata în Domnul, în întreg decursul vieții ei. Nu noi, cari ne-am adunat astăzi din toate unghiurile satului ca să o petrecem la groapă, trebuie să o laudăm pe răposata, căci o laudă și o deplâng cu glas înalt faptele bune ale ei.

Toată viața a fost muncitoare și cruțătoare așa că prin virtuțile ei moșia primită dela moși strămoși nu numai că s'a păstrat curată, ci din an în an a sporit și a crescut mai mare. Dară răposata în Domnul știind prea bine că bogăția singură nu poate feri pe om nici când, s'a îngrijit să deie și o creștere bună copiilor cu cari a dăruit-o D-zeu.

Copiilor! cari stați acum cu ochii plini de lacrimi și cu sufletul străpuns de piroanele durerii, dacă sunteți voi sdraveni și sănătoși, dacă aveți voi case și averi frumoase și vă numărați între cei dintâi membri bravi ai acestei comune, asta mamei voastre o puteți mulțumi, dânsa a vegheat necurmat asupra sănătății voastre trupești și sufletești. Pentru voi și pentru binele vostru a muncit și a suferit până în clipa din urmă.

Însă răposata jalnici ascultători, nu a fost numai o soție și o mamă de model, ci și o creștină bună cum ar trebui să fie toate mamele române. Dânsa a cercetat foarte sărguincios sf. biserică și s'a împărțit adeseori cu sf. Taine. Din sfânta biserică și din sfânta slujbă D-zeească a cules înțelepciune, sfințenie, frica de D-zeu și cinste față de oameni și le-a răsădit aceste virtuți frumoase în inimile copiilor și a soțului ei, pentru aceea i-a și împlinit D-zeu dorința ca casa ei să fie loc de pace, loc de tihnă și de înaintare.

Dară dacă răposata a fost o femeie așa de bravă toată viața ei, veți întrebă întristați ascultători, pentru ce i-a trimis D-zeu atâtea suferințe și mai ales în timpul din urmă, când nu mai putea să părăsească patul durerilor. Sf. Scriptură zice: „Căci pre care iubește Domnul pe acela îl ceartă, și bate pe tot fiul pe care îl primește. De suferiți certare, D-zeu vă tratează ca pe niște fii, căci care fiu este pe carele părintele nu-l ceartă?” (Ebrei c. 12. v. 6 și 7). Drept aceea nu cre-

deți că bucuriile și succesele păcătoșilor sunt de ceva folos, pentrucă dânsii mergându-le bine pe pământ să alipesc cu totul de niște bunătăți trecătoare și așa uită pe D-zeu și pe cele alui D-zeu cari sunt eterne. Pentru aceea face atotputernicul D-zeu pe oamenii cei buni să sufere pe pământ, ca să întoarcă privirea și sufletul lor, tot mai mult înspre El și spre bunătățile sale netrecătoare și vecinice. *Cei buni sufăr cu trupul dar se înalță cu sufletul.* Așa și răposata fiind chinuită de dureri grele a dorit din zi în zi tot mai mult să se desfacă de viața pământească și să se împreune cu viața cerească. Ne mai fiind capabilă de muncă și-a petrecut timpul în rugăciuni și umilință așa ca moarlea, pe care nu o poate evita nici un muritor, *a găsit-o cu sufletul pregătit pentru viața de veci.*

Ori cât a iubit răposata viața, având dânsa suflet curat fără frică și cu pace a adormit în Domnul, însă înainte de a eși din casa și din curtea aceasta în care a fost așa de fericită și a merge la locul de vecinică odihnă, va strigă pe voi toți pe care va iubit așa mult, cu glas tănguios de pasere care și-a pierdut puii.

Adio bătrânul meu soț! rămâi cu bine! Bunul D-zeu să-ți ocrotească bătrânețele tale și să te ție sănătos până la clipa revederii. De azi încolo trebuie să rămâi singur și tainic. Ai fost dedat ca un copil să mărturisești tot ce ai la inimă, de azi încolo durerile tale vor fi mai grele fiindcă nu mai ai cu cine a le împărți. Ultimul meu cuvânt este cătră tine să priveghezi asupra binelui copiilor nostri neîncetat, fă-i să păstreze și pe mai departe averea cea mai mare ce le-o las lor, *frica de D-zeu și curătenia inimii.* Și acum „veniți toți cei ce mă iubiți și mă sărutați cu sărutarea cea din urmă, că de acum nu voi mai umbla cu voi, nici mai vorbi”. Veniți copiii mei cu toții și vă luați adio dela mine, bunul D-zeu să vă păzească de toate relele pe voi și să nu înceteze nici odată să-și reverse asupra voastră darurile sale bogate. De câte ori veți fi în pericol gândiți-vă la iubita voastră mamă. Rămâneți cu bine și voi neamuri, vecini și cunoscuți, vă mulțumesc pentru cinstea cea din urmă. Vă rog să mă iertați dacă v'am greșit voaună cu ceva în viața mea și neîncetat vă rugați lui D-zeu pentru mine, ca să nu mă rânduiască după păcatele mele la locul cel de muncă, ci să mă așeze, unde este lumina vieții acum și pururea și în veci vecilor Amin.

f. m.

Inmormântarea preotului pensionat Zaharie Moga.*)

La 1/14 iulie 1915 un trist conduct avu comuna mică Ginta-Rohani, petrecând dela casă la Biserică și de acolo la morminți, pe răp. în Domnul paroh pensionat Zaharie Moga ca pe ultimul vâstar din estinsa familie a bătrânilor Mogaști, cum a accentuat-o în pagniricul său și bunul orator poporal P. O. D. Petru Serbu, protopopul tractului.

Noua biserică frumoasă din mijlocul comunei cu pereții ei albi, mirați par'că priveau asupra conductului din ale cărui piepturi eșiau suspine, că iubitul lor slujitor dela S. altar așa puțin s'a putut bucură de zidirea și ridicarea noului Sion. Ție și-se cuvine laudă răposate pentru noul Sion, care în decursul păstoririi tale crescutuți-ai poporeni cinstiți, cu frică și dragoste cătră D-zeu și legea lor străbună; dăscălindu-i tot des, că: „bogăția nici odată nu întărește virtutea, ci virtutea

* Raport întârziat din cauza încurcăturilor dela postă.

produce bogăție". Și dacă după zisele Scripturii: „Vrednic este lucrătorul de hrana sa și păstorul de plata sa”, și acest adevărat părinte sufletec a fost vrednic de vărsarea multor lacrimi, pe cari poporul le-a vărsat când șeful tractului l'a parentat pe răposatul. Și lacrimi și obidă și tânguiri îndreptățite erau, pentru că în coșciug să adăposteau rămășițele pământești ale unui adevărat preot, care în păstoria lui de 48 ani mângâiere le-a fost poporenilor săi în durerile lor și bucurie în fericirile lor.

O cinste îndoită să cade să dăm unui preot, — zice dl protopop Serbu în panegiricul său, — care a muncit în viața lui 48 ani, ajungând în aceasta muncă cinstită vârsta frumoasă de 81 ani, o vârstă, care după cuvintele Scripturii singură este vrednică de cinstea noastră.

Pe lângă șeful tractului au fungat preoții: Iosif Pinția din Siplac, Alexandru Pap din Căpâlna, Iosif Moga din Urviș, Dimitrie Pap din Cheșe, Gheorghe Cherecheș din Petigd și Alesandru Vașiadi din Tâmașda.

Pe răposatul îl deplânge neconsolata soție; fiul Zaharie, paroh în B-Diosig cu soția și ficele lor; fica Silvia cu soțul ei Vasile Teodor Iova paroh în G-Rohani; nepoții și nepoatele din Răbăgani și Urviș; numeroase rudeni și întreg poporul din G-Rohani.

În tristul refren „vecinică pomenirea lui”, amestecat cu lugabru sunet al pământului ce astupă rămășițele defunctului, credincioșii n'au părăsit locașul morților, ei înduioșați ascultau jalnica cântare a preoților prezenți: în planul cel secret.

Preot vrednic, vecinică să-ți fie pomenirea ta!

a. v.

Școala activă.

(Urmare din Nr. 24).

Ce este școala?

Școala este termometrul cu care se măsoară starea culturală, morală și materială a unui popor. Ea este deci depozitarul bunurilor culturale, morale și materiale moștenite din moși strămoși, cari se desvoaltă mai departe cu ajutorul educației și instrucției. Școala are deci menirea, să propage, să susțină și să desvoalte mai departe bunurile culturale, morale și materiale moștenite la generațiunile viitoare.

Ce este școala activă?

Școala activă este acel institut de ed. și cultură cu ajutorul căreia se formează din generațiunile tinere oameni întregi, înarmați cu moravuri, cunoștințe și aptitudini temeinice pentru lupta aprigă a vieții, care deveni în sufletul lor nu numai o magazină de cunoștințe, ci tot odată și o putere. Generațiunile formate în aceste școli trebuie să se susțină cu demnitate la locul său între orice împrejurări ale vieții, îndeplinind astfel destinațiunea pe pământ rânduită de cătră creatorul său.

Problema școlii active.

Problema școlii active nu poate fi alta, decât a desvoltă alături de puterea și rigoarea corporală în mod armonic toate facultățile intelectuale și morale ale elevului, ca să devină astfel o personalitate morală, care să se poată face pe de-o parte părtaș de bunurile culturale ale timpului său, iar de altă parte să se identifice cu idealul societății omenești, care constă în perpetuarea, perfecționarea și păstrarea bunurilor intelectuale, morale și materiale moștenite pentru generațiunile viitoare.

Scopul educațiunii în școala activă.

Scopul educațiunii în școala activă este să deprindă generațiunile tinere la *activitate spontană*, cu ajutorul căreia aceste pot ajunge la fericirea vremelnică aici pe pământ și se pot pregăti în același timp pentru viața vecinică dincolo de mormânt, devenind astfel membri folositori familiei, neamului, bisericii, patriei din care fac parte.

Efectele muncii tehnice și intelectuale.

Efectul, cel mai vizibil ce l-a produs munca tehnică, sunt *mașinile*, cari sunt un factor foarte important de muncă, cu ajutorul cărora s'a realizat cele mai mari progrese ale omenirii, fie pe teren economic, industrial, științific sau artistic. Cu ajutorul acestora foarte multă putere fizică, semănând ca omul să-și pună astfel în aplicare mai ales puterile intelectuale și mai puțin muschii, prin ce acesta a evoluat, apropiindu-se tot mai mult de destinațiunea sa de a cărmui lucrurile de pe pământ, desvoltându-se mai mult creeri ca organ al cugetării și mai puțin muschii, ca organe a muncii tehnice, punând inteligența, judecata, mai ales în serviciul lucrurilor fine de industrie și de artă. Productele cele mai însemnate ale industriei și a artei sunt rezultatele pozitive ale muncii tehnice cu ajutorul mașinilor. Cu ajutorul acestora au ajuns popoarele civilizate să acumuleze în țările lor bogățiile enorme, să stăpânească continente întregi și să robească triburi și popoare punându-le în serviciul cauzei lor. Este firesc, că cu cât vom dispune de instrumente mai perfecte, cu atâta vom obține și rezultate mai bogate pe terenul muncii active.

Recerințele cardinale ale școlii active.

Recerințele cardinale ale școlii active prin cari aceasta își poate realiza cu succes scopul determinat sunt:

1. Cultivarea senzurilor și
2. Regulele igienice.

Cultivarea simțurilor.

Prin condiții pentru realizarea scopului determinat este cultivarea simțurilor, fără de care realuarea acestuia devine iluzorie. Experiența de toate zilele ne arată, că cu elevi cari n'au simțuri destul de desvoltate nu se poate realiza cum se cade nici chiar o lucrare fie cât de neînsemnată.

Cultivarea simțurilor se realizează prin educația specială a organelor precum și prin ocuparea potrivită a acestora prin lucrări intuitive și tehnice, cari contribuie la cultivarea inteligenței, judecării, fastanei și a altor facultăți intelectuale cari se pun apoi în serviciul industriei și a artelor frumoase.

Organele pe a căror cultivare trebuie să se pună un deosebit pond sunt: 1. ochii, 2. limba și mâna.

1. Ochiul trebuie astfel cultivat ca să vadă și să cunoască *real* lucrurile din natură, cu ajutorul căruia se poate dobândi *representațiuni clare și curate*, prin cari reprezentări tulărește memoria, fantazia și voința.

2. Limba trebuie cultivată din motivul, că aceasta este organul cel mai acomodat pentru *exprimarea* cugetelor, sentimentelor și tendințelor noastre. Tot prin aceasta sun exprimate comorile sufletesti ale unui popor, cari formează literatura națională.

3. Cu ajutorul mâinii se dobândesc cele mai multe *dexterități tehnice, artistice* și să câștigă cele mai multe *bunuri materiale*. De aici se naște necesitatea ca mâna să devină un instrument abil al spiritului tinerimei. La lucrul manual trebuie să fie ocupate deopotrivă amândouă mâinile.

1. Stanca.

(Va urmă).

CRONICA.

Necrolog. In 28 iulie (10 aug.) 1915 a încetat din viață în vârstă de 72 de ani *Pavel Jivoiu*, învățător în pensiune din Sărcia-rom. Osemintele defunctului au fost astrucate în 29 iulie (11 aug.) Prohodul l-au să vărsit 3 preoți. Mulțime mare de popor l-a petrecut la lăcașul de veci. Repausatul a fost un învățător zelos, stimat și iubit de credincioșii din comună, unde 25 de ani neîntrerupți a stat în slujba școlii românești. Odihnească în pace!

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională ort. rom. din **Roșia** (Borosrôsa) ppbiteratul Buteni să publice concurs cu **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. În bani gata 360 coroane.
 2. 6 Hl grâu, 6 Hl cucuruz, ori 138 cor.
 3. 4 stângeni de lemne duse acasă la învățător, ori 96 coroane.
 4. Pentru conferință 20 coroane și scripturistică 6 coroane.
 5. Stolele îndatinate.
 6. Intregirea salariului dela stat e votat, însă parohia nu-l garantează.
 7. Locuință în natură cu grădină. De curățirea incuinței învățătoarești se va îngriji alesul.
- Alesul învățător e dator să conducă strana la toate ocaziunile și funcțiunile din parohie, să instrueze elevii în cântările bisericesti și să conducă în duminici și sărbători la sfta biserică fără altă remunerație.
- Doritorii de a ocupa acest post, sunt avizați ca cererile lor de concurs asortate în ordine și adresate comitetului parohial din Roșia, să le înainteze P. O. Oficiu ppsc din Buteni (Körösbökény) în terminalul concursual, având dâșii a se prezenta într'o duminică ori sărbătoare în sfta biserică din Roșia spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Rocsin* ppbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Șicula**, devenită vacantă prin moartea preotului Ioan Dronca, în înțelesul decisului Ven. Consistor diecezan, cuprins în actul de sub Nr. 3492/915, se escrie concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Intravilanul parohial de sub Nr. 314.
2. Una sesiune parohială constatatoare din 32 jughere și 4 jughere din făiraș cu drept de pășune.
3. Stolele legale.
4. Birul legal.
5. Intregirea venitelor dela stat, fără obligământ pentru parohie.

Casă parohială nu este. Toate dările publice după venitul său, le va achită alegândul.

Până la 12/25 iunie 1916 jumătate din venitul întreg, li compete văduvei conform §. 26 din regulamentul pentru parohii.

Alesul va fi îndatorat a catehiza în o școală confesională, fără altă remunerație.

Parohia e de clasa primă. Reflectanții sunt poștiți, ca recursese ajustate cu documentele prescrise în con-

cluzul sinodului eparhial Nr. 84/1910, adresate comitetului parohial din Șicula, să le înainteze în decursul termenului de sus la oficiul protopopesc din Ienopolea (Borosjenő) având a se prezenta în sfânta biserică din Șicula, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Dat în ședința comitetului parohial din Șicula ținută la 24 iunie (7 iulie) 1915.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant la școala confesională gr. ort. rom. din **Medveș** protopopiatul Timișoara se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diec. „Biserica și Școala“ pe lângă următorul beneficiu:

- a) Salar dela comuna bis 620 cor. Dela aceasta sumă în sus comuna bis. nu poate garantă salarul, dar se va cere pentru acoperirea diferenței de salar ajutor de stat.
 - b) Locuință și grădină în natură.
 - c) Pentru participare la conferințele Inv. 20 cor.
 - d) De încălzitul și curățitul salei de învățământ se îngrijește comuna bis. tot asemenea și de curățirea în extern a edificiului școlar. Curățirea internă a locuinței învăț. cade în sarcina alesului.
 - e) Pentru scripturistică 6 cor.
- Alesul va avea să provadă fără altă remunerație și cantoratul.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți de a-și trimite petitul — însoțit de documentele recerute și adresat comitetului par. din Medveș, — Oficiului protopopesc din Timișoara (Temesvárv Gyárvaros) și totodată a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în biserică din Medveș spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului par. din Medveș ținută la 7/20 iunie 1915.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. protopopesc.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă bolnavul preot Panteleimon Ardelean din **Dubești**, tractul Belinț, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Două din trei părți a sesiei parohiale.
2. Jumătate din venitele stolare și
3. Jumătate din birul parohial.

Reflectanții, cari trebuie să aibă cvalificație pentru parohii de clasa I, sunt poștiți a-și așterne petițiile concursuale comitetului parohial din Dubești, în terminalul concursual, pe calea oficiului protopresbiterial din Belinț (Belencze, Temes-megye), instruate conform normelor în vigoare și a se prezenta într'o duminică sau într'o sărbătoare în s. biserică din Dubești, spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic, eventual în oratorie și în săvârșirea serviciului divin.

Alesul e dator să plătească dările și ecivalentul după pământul ce-l beneficiază și să catehizeze la școalele de acolo fără altă remunerație.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului cantoral-învățătoresc dela școala gr.-or. rom. din **Dobrești** (Bihardobroșd) protopresbiteratul Beiuș, prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”, pe lângă următorul benefic:

1. Cărtir în natură și grădină.
2. În bani gata dela comuna bisericească 710 cor., solvit în rate trilunare anticipative.
3. 20 metri de lemne pentru încălzirea salei de învățământ.
4. Stolele cantorale în sumă de circa 30 cor.
5. Pentru conferință 20 cor.
6. Ajutor dela stat votat cu Nrul 101556/1913. Dela recurenți se recere să instrueze și să conducă cor, de asemenea se observă că vor fi preferiți cei scutiți de serviciul militar.

Ceice doresc să ocupe acest post sunt poștiți, recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial, să le trimită oficiului ppece gr.-or. rom. în Belényes având totodată să se prezenteze într-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Dobrești pentru a-și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu*, adm. protopopesc.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator vacant la școala confesională ort. română, din **Ianova** (Temesjenő) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia: „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 1000 cor.
2. Locuință corespunzătoare cu $\frac{1}{2}$ intravilan și $\frac{1}{2}$ extravilan pentru cari alesul e dator a suportă în-suși darea.
3. Dese de conferință 20 cor.
4. Scripturistică 10 cor.
5. Dela înmormântări 1 cor., iar dela alte funcții cantorale la cari va fi poștit în afară de biserică stola obicinuită. Alesul va avea să provadă cantoratul în biserică fără altă remunerațiune.

Ajutorul de stat pentru întregirea salariului conform art. de lege XVI: 913 s'a încuviințat sub Nrul 97.316 ministerial. Recurseele ajustate cu: a) estras de botez din matricula bisericească; b) Diploma de învățator; c) certificat de apartinență; d) declarație relativă la obligamentul militar; și e) eventuale atestate de serviciu sunt a se înaintă P. O. Oficiu protopresbiteral gr. ort. rom. în Timișoara (Temesvár Gyárváros), iară reflectanții vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Ianova (Temesjenő) pentru a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. la 7/20 iunie 1915.

Tanasie Chida

prezident com. par.

Melentie Șora

notar al com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. protopopesc.

—□—

3—3

Pentru întregirea stațiunei vacante învățătoresc din **F. Giriș** (Feketegyörös) se publică concurs cu termen de alegere la **30 de zile** dela prima publicare.

Dotățiunea constă din: 240 cor. în bani. 2. Pământ arătoriu de 4 jugere. 3. Competința de pășunat 6 jugere catastrale. 4. Bucate 20 cubule grâu și cucuruz. 5. Pentru lemne 120 cor. 6. Stolele cantorale îndatinate. 7. Locuință acomodată cu grădină de legume. Toate acestea venite dau 1100 cor. dela care sumă e asigurată întregirea salariului dela stat.

Reflectanții la aceasta stațiune, au a-și trimite recursele adresate comitetului parohial la subscrisul, având până la alegere a se prezenta în culare duminică ori sârbătoare la sf. biserică pentru a-și dovedi desteritățile în tipic și în cântare.

F. Giriș, din ședința comitetului parohial ținută la 26 iulie (8 august) 1915.

Petru Serbu
președinte.

În conțelegere cu: *Petru Serbu* protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învățătoresc din inspectoratul Beliului se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare.

1. **Călăce**, salar în bani 600 coroane și întregirea dela stat.
2. **Căpâlna**, salar în bani 600 cor. cu întregirea dela stat.
3. **Chișlaca**, în bani 304 cor. 7 jugere pământ: 120 cor. 13 $\frac{1}{2}$ cubule cucuruz à 12 cor., lemne 12 metri à 3 cor. și întregirea dela stat.
4. **Craiova**, în bani 300 cor. 4 jugere pământ: 70 cor. 12 cubule bucate: 144 cor. 8 orgii lemne: 80 cor.
5. **Cărășeu**, în bani 600 cor. și întregirea dela stat.
6. **Coroiu**, în bani 600 cor. întregirea sub rezolvire.
7. **Dumbrăvița de codru**, 600 coroane și întregirea dela stat.
8. **Groși-Bârzești**, în bani 88 cor. 15 $\frac{1}{2}$ șinice bucate, 180 cor. 8 orgii lemne: 80 coroane întregirea dela stat.
9. **Biuș-Sânmiclăuș**, în bani 600 cor. întregirea dela stat.
10. **Siad-Rogoz**, în bani 600 coroane întregirea dela stat.
11. **Suplac**, 300 cor. în bani, 12 cubule bucate: 144 cor. 6 stângini lemne: 70 cor. întregirea dotațiunei dela stat.
12. **Susag-Tâlmăciu**, în bani 400 cor. 20 cubule bucate 240 cor. întregirea dotațiunei dela stat.
13. **Făgădău**, în bani 1000 cor. întregirea dela stat.
14. **Ursad-Pocluse-Hodișel**, în bani 600 cor. întregirea dela stat.
15. **Urvișiu de Biuș**, în bani 600 cor. întregirea dela stat.

Cătră beneficiile acestea se adaugă stolele îndatinate, locuințe acomodate cu grădine de legumi. Din lemne vor fi a se încălzi și salele de învățământ.

Reflectanții au a se prezenta la sf. biserică din comunele la care voesc a competi pentru a-și dovedi desteritatea în tipic și cântări, iar recursele instruite conform prescrișelor §. 58 din regulam. școlar, au a le trimite la subscrisul în Feketegyörös.

Pentru comitetele parohiale: *Petru Serbu* protopop.

—□—

3—3 gr.

Librăria diecezană din Arad are depozit bogat în cărți și revizite bisericești (potire, disc, ste-luță, cruci, candelă, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reperaturi. Cereți catalog.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruce pentru altare, pentru funcționari, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoiichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.